2023-YIL – INSONGA E'TIBOR VA SIFATLI TA'LIM YILI

Qishloq hayoti

O`ZBEKISTON RESPUBLIKASI IJTIMOIY-IQTISODIY GAZETASI

1974-yil 1-yanvardan chiqa boshlagan

2023-yil 9-fevral, payshanba | № 6 (9222)-son | e-mail: infoqishloqhayoti@yandex.ru | @Qishloqhayoti_gazetasi

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ СОҲАСИДАГИ МИЛЛИЙ ТАЪЛИМ ДАСТУРИНИ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

Инсон ҳуқуқлари соҳасидаги таълим ҳар бир фуқаронинг инсон ҳуқуқларига нисбатан ҳурматини рағбатлантириш ва унга ҳар томонлама риоя этилишини таъминлашда муҳим аҳамият касб этиб, зўравонлик ва низоларнинг олдини олишда ҳам муҳимдир.

2020-2024 йилларда инсон ҳуқуқлари соҳасида таълим бериш орқали ёшларнинг ҳуқуқ ва имкониятларини кенгайтиришга қаратилган Инсон ҳуқуқлари соҳасидаги Жаҳон таълим дастурининг тўртинчи босқичи амалга оширилмоқда.

Шундан келиб чиқиб, мамлакатимизда инсон ҳуқуқлари соҳасидаги таълимни янада такомиллаштириш, Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикасининг Миллий стратегияси ижросини таъминлаш, шунингдек, Инсон ҳуқуқлари соҳасидаги Жаҳон таълим дастурининг тўртинчи босқичида белгиланган вазифаларни самарали ва ўз вақтида амалга ошириш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг **Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош ассамблеясининг 76-сессияси** ҳамда **Инсон ҳуқуқлари бўйича кенгашининг 46-сессиясидаги ташаббус** ва **таклифларини** амалга ошириш доирасида 2022 йил 5-6 декабрь кунлари Самарқанд шаҳрида **“Инсон ҳуқуқлари бўйича таълим” Глобал форуми** ўтказилганлиги маълумот учун қабул қилинсин.

2. **Инсон ҳуқуқлари соҳасидаги таълим** бўйича долзарб масалаларни ҳар томонлама **ўрганиш**, илғор хорижий тажрибани **таҳлил қилиш** ҳамда **кенг жамоатчилик муҳокамаси**, **халқаро** ва **миллий маслаҳатлашувлар** натижасида ишлаб чиқилган:

Ўзбекистон Республикасида Инсон ҳуқуқлари соҳасидаги Миллий таълим дастури (кейинги ўринларда – Миллий таълим дастури) 1-иловага мувофиқ;

Ўзбекистон Республикасида Инсон ҳуқуқлари соҳасидаги Миллий таълим дастурини амалга ошириш бўйича “йўл харитаси” (кейинги ўринларда – “Йўл харитаси”) 2-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

Вазирлик ва идораларнинг биринчи раҳбарлари “Йўл харитаси”да белгиланган вазифаларнинг **тўлиқ, сифатли** ва **ўз вақтида амалга оширилиши** учун **шахсан жавобгар эканлиги** кўрсатиб ўтилсин.

3. Ўзбекистон Республикасида Инсон ҳуқуқлари соҳасидаги **Жаҳон таълим дастурининг тўртинчи босқичини** амалга ошириш бўйича Миллий комиссия (кейинги ўринларда – Миллий комиссия) (А.Саидов) **Миллий таълим дастури** ва **“Йўл харитаси”нинг** амалга оширилиши юзасидан:

мунтазам **мониторинг** олиб бориб, чора-тадбирлар **сифатли** ва **ўз вақтида ижро этилиши** бўйича **таклиф** ва **тавсияларни** тегишли вазирлик ва идораларга киритиб борсин;

доимий равишда **аниқ кўрсаткичлар** ва **эришилган натижалар акс эттирилган батафсил ахборотнинг** расмий веб-саҳифаларда ва оммавий ахборот воситаларида жойлаштириб борилишини таъминласин;

ҳар олти ойда Олий Мажлис палаталари ва Ўзбекистон Республикаси Президентига **умумлаштирилган маълумот киритиб борсин**;

ахборот-таҳлилий шарҳлар тайёрланиши, хорижий тилларга таржима қилиниши ва **эълон қилинишини** таъминласин.

(Давоми 2-саҳифада)

НАМАНГАН ВИЛОЯТИ

КАСБ-ҲУНАРГА ЎҚИТИШ МАРКАЗИ ОЧИЛДИ

Наманган туманининг Олахамак маҳалласида барпо этилган марказнинг тантанали очилиш маросимида вилоят ҳамда туман секторлари, давлат ва жамоат ташкилотлари раҳбарлари, нуронийлар ва ёшлар вакиллари иштирок этди.

Маросимда вилоят ҳокими Шавкат Абдураззоқов мазкур мономарказнинг ижтимоий катта аҳамиятини таъкидлаб:

– Муҳтарам Президентимиз яқинда вилоятлардан бирига ташрифлари чоғида “Илгари ёшлар касб эгаллаши учун Тошкентга ёки бошқа шаҳарларга борарди. Энди ўша шароитларнинг ўзи ёшларнинг олдига келаяпти.

(Давоми 2-саҳифада)

ЖИЗЗАХДА СУВ ТЕЖОВЧИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ БУТЛОВЧИ ҚИСМЛАРИ ТАЙЁРЛАНМОҚДА

Жиззах вилоятида жорий йилда жами 24,7 минг гектар майдонда сув тежовчи технологияларни татбиқ этиш режалаштирилмоқда.

Жумладан, 13,7 минг гектарда томчилатиб, 2,5 минг гектарда ёмғирлатиб суғориш усули йўлга қўйилади. Тежамкор суғориш технологияларининг катта қисмини тайёрлаб беришни “Жиззах” махсус индустриал зонасида МЧЖ шаклидаги “Master Bilding Products” ўзбек-турк қўшма корхонаси ўз зиммасига олган.

Сув хўжалиги вазирининг ўринбосари Рустам Қаршиев Сирдарё-Зарафшон ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси масъуллари ҳамроҳлигида ушбу корхонада бўлиб, тайёрланаётган маҳсулотларни кўздан кечирди.

– Вилоятдаги барча туманлар, шунингдек, республикамизнинг бошқа бир қатор ҳудудларидаги хўжалик юритувчи субъектлар билан сув тежовчи технологияларни етказиб бериш бўйича шартномалар имзолаганмиз, – дейди жамият бош ҳосилоти Рисқул Улуғмирзаев. – Айни кунларда бу борадаги ишлар қизғин олиб бориляпти. Зиммамиздаги вазифаларни вегетация мавсуми бошлангунга қадар якунига етказишимиз керак.

Сирдарё-Зарафшон ИТҲБ матбуот хизмати

ФЕРМЕР ХЎЖАЛИКЛАРИ СУВ РЕСУРСЛАРИДАН ШАРТНОМА АСОСИДА ФОЙДАЛАНАДИ

Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг мажлисида "Фермер хўжалиги тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ва қўшимча киритиш ҳақида”ги қонун лойиҳаси биринчи ўқишда кўриб чиқилди.

Мазкур лойиҳа бўйича қишлоқ хўжалиги вазири ўринбосари Шуҳрат Мирзаев қўйдагиларга тўхталиб ўтди.

– Бугунги кунда фермер хўжаликлари фаолиятига оид асосий қонун ҳужжати “Фермер хўжалиги тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси қонуни ҳисобланади. Ушбу қонун бугунги аграр хизматларини кўрсатиш бўйича шартномага мувофиқ фойдаланиши, сувни тежаш, сув ресурсларидан мақсадли ва оқилона фойдаланиш чора-тадбирларини кўриши масалалари ҳам ўз аксини топган. Ўз навбатида, туман ирригация бўлимлари билан сув етказиб бериш ва сув хўжалиги хизматларини кўрсатиш бўйича тузилган

соҳадаги ислоҳотларга мос равишда такомиллаштириб борилиши лозим. Қонуннинг 6-моддаси 2-қисмида фермер хўжалиги ташкил этилиши учун унинг бошлиғи белгиланган тартибда ер участкаси олиши кераклиги белгиланган. Аммо фермер хўжалиги ташкил этилиши учун ер участкасини олиш учун белгиланган ҳужжатда аниқ ҳавола келтирилмаган. Бу эса асоссиз ҳаволалар келтирилиши билан боғлиқ коррупциявий ҳолатларни юзага келтирмоқда.

Президентимизнинг тегишли қарорларига асосан 2020 йил ҳосилидан бошлаб пахта ва ғалла етиштиришда давлат буюртмаси бекор қилинган. Ушбу ўзгаришлар ҳам қонунчиликда акс эттирилмоқда.

Шунингдек, қонун лойиҳасида фермер хўжаликлари сув ресурсларидан туман ирригация бўлимлари ўртасида сув етказиб бериш ва сув хўжалиги шартнома талабларига мувофиқ суғориш тармоқларини техник жиҳатдан соз ҳолатда сақлаши, улардан фойдаланишнинг белгиланган қоидаларига риоя этилиши аниқ белгилаб қўйилмоқда.

Қонун лойиҳасининг қабул қилиниши билан фермер хўжаликларига юклатилган мажбуриятлар камайтирилади ва оптималлаштирилади. Фермер хўжаликлари фаолиятига давлат аралашуви кескин қисқартирилади. Уларнинг мустақиллиги таъминланади ҳамда ўзларининг ишлаб чиқариш фаолиятидан иқтисодий манфаатдорлиги ошади, – деди вазир ўринбосари Шуҳрат Мирзаев.

Муҳокамаларда сўз олган депутатлар аграр соҳадаги жараёнлардан келиб чиқиб таклиф ва тавсиялар билдирди. Қизғин муҳокамалардан сўнг қонун лойиҳаси қабул қилинди.

Муҳтарама КОМИЛОВА,
ЎзА мухбири.

Пресс-тур

ТЎДАКЎЛ СУВ ҲАВЗАСИ ЖУРНАЛИСТЛАР ЭЪТИБОРИДА

Ўзбекистон диёрида сувда сузувчи қушлар яшаши учун халқаро аҳамиятга эга бўлган сув-ботқоқлик ҳудудлари талайгина. Улардан бири Тўдакўл сув ҳавзасидир. 2 февраль – “Бутунжаҳон сув-ботқоқлик ҳудудлари куни” муносабати биланбир гуруҳ навоийлик ОАВ вакиллари иштирокида ушбу сув ҳавзасига пресс-тур ташкил қилинди. Навоий вилояти Экология бошқармаси ҳамда Ўзбекистон Журналистлари уюшмаси Навоий вилояти бўлими ҳамкорлигида вилоятнинг Қизилтепа туманидаги Халқаро Рамсар Конвенциясига киритилган Тўдакўл сув ҳавзаси ҳудудида вилоятдаги оммавий ахборот воситалари вакиллари учун матбуот анжумани ва пресс-тур ташкил этилди.

(Давоми 3-саҳифада)

Ҳар йили "Инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари соҳасидаги таълим ва инновациялар" миллий танлови ўтказилади

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ СОҲАСИДАГИ МИЛЛИЙ ТАЪЛИМ ДАСТУРИНИ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

(Боши 1-саҳифада)

Белгилансинки, **ахборот-таҳлилий шарҳлар** ва уларнинг таржималарини чоп этиш ва **эълон қилиш** билан боғлиқ харажатлар Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий марказига (кейинги ўринларда – Марказ) Давлат бюджети доирасида ажратиладиган маблағлар ҳисобидан қопланади.

4. "Йўл харитаси"да белгиланган масъул ижрочилар ўзларига юклатилган вазифалар ижроси тўғрисидаги маълумотларни **ҳар ойнинг 5-санасига қадар** Ўзбекистон Республикасида Инсон ҳуқуқлари соҳасидаги **Жаҳон таълим дастурининг тўртинчи босқичини** амалга ошириш бўйича Миллий комиссия ишчи органи – Марказга тақдим этиб борсин.

5. Олий Мажлис палаталарига Миллий комиссиянинг Миллий таълим дастури ва "Йўл харитаси"нинг **ижро ҳолати юзасидан ахборотини эшитиш** ва **танқидий муҳокама қилиб бориш** тавсия этилсин.

6. **2023/2024 ўқув йилидан** бошлаб **профессионал ва олий таълим** тизимида **"Инсон ҳуқуқлари"**, **"Аёллар ҳуқуқлари"**, **"Бола ҳуқуқлари"** бўйича тегишлича ўқув ва махсус курслар жорий этилсин.

Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги Марказ билан биргаликда **2023 йил 1 июнга** қадар "Инсон ҳуқуқлари", "Аёллар ҳуқуқлари", "Бола ҳуқуқлари" бўйича ўқув ва махсус курслар жорий этиладиган профессионал ва олий таълим ташкилотларининг **аниқ рўйхатини шакллантирсин** ҳамда тегишли **ўқув дастурларини такомиллаштириш** чораларини кўрсин.

7. Шундай тартиб ўрнатилсинки, унга мувофиқ **2023 йил 1 июндан бошлаб** Марказ томонидан ҳар йили:

"Инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари соҳасидаги таълим ва инновациялар" миллий танлови ўтказиб борилади;

ногиронлиги бўлган шахслар ҳуқуқлари, аёллар ҳуқуқлари, бола ҳуқуқлари ва мигрантлар ҳуқуқлари йўналишларида **фаолияти мазкур шахслар билан бевосита боғлиқ бўлган ташкилотларда** ўқув курслари ва семинар-тренинглар ташкиллаштирилади.

Марказ:

а) **уч ой муддатда:**

Миллий танловни ўтказиш бўйича Низом ва **дастурни** ишлаб чиқсин ҳамда тегишли вазирлик ва идоралар билан **келишиб, тасдиқласин;**

ногиронлиги бўлган шахслар ҳуқуқлари, аёллар ҳуқуқлари, бола ҳуқуқлари ва мигрантлар ҳуқуқлари йўналишларида тегишли ташкилотларда **ўқув курслари ва семинар-тренингларни ўтказиш бўйича режа-графикни** тасдиқласин;

б) **2023 йил 1 апрелга қадар:**

"Ўзбекистонда инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари", **"Инсон ҳуқуқлари"**, **"Бола ҳуқуқлари"**, **"Аёллар ҳуқуқлари"**, **"Ногиронлиги бўлган шахслар ҳуқуқлари"** туркум қўлланма ва рисолаларни тайёрлаш ва чоп этиш чораларини кўрсин;

Рақамли технологиялар вазирлиги билан биргаликда **Инсон ҳуқуқлари соҳасида таълим олиш бўйича электрон платформани** яратиб, ишга туширсин.

Белгилансинки, мазкур бандда назарда тутилган топшириқларни амалга ошириш билан боғлиқ харажатлар Марказга Давлат бюджети доирасида ажратиладиган маблағлар ҳисобидан қопланади.

8. **2023 йил 1 мартдан бошлаб** терговга қадар текширув, суриштирув, **дастлабки терговни амалга оширувчи органлар** ва **жазони ижро этиш муассасалари** ходимлари учун **қийноққа солишга қарши курашиш бўйича қисқа муддатли ўқув курслари** доимий равишда ташкил этилсин.

Марказ ва Бош прокуратура:

мазкур ўқув курсларини ташкил этиш учун **масъул** этиб белгилансин;

икки ҳафта муддатда қийноққа солишга қарши курашиш бўйича ўқув курсларини ўтказиш графигини тасдиқласин.

9. Давлат хизматини ривожлантириш агентлиги (О. Хасанов) Давлат бошқаруви академияси (А.Бекмуродов) билан биргаликда:

2023 йил 1 майдан бошлаб раҳбар кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимида **инсон ҳуқуқлари ва гендер тенглик** бўйича **ўқув курслари (соатлари)ни** жорий қилсин. Бунда, мазкур ўқув курсларини **Инсон ҳуқуқлари соҳасида таълим олиш бўйича электрон платформаси** орқали ташкил этишга рухсат этилсин;

2023 йил 1 апрелга қадар Марказ билан биргаликда соҳаларнинг ўзига хосликларини инобатга олган ҳолда **инсон ҳуқуқлари ва гендер тенглик масалалари** бўйича ўқув курслари модули ва дастурини ишлаб чиқсин.

10. Миллий комиссиянинг:

Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар ахборот-кутубхона марказларида **Инсон ҳуқуқлари соҳасидаги адабиётлар йўналишини** ташкил этиш;

Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар ахборот-кутубхона марказлари фондини **Марказ томонидан** инсон ҳуқуқлари бўйича тизимлашган илмий-ҳуқуқий манбалар билан доимий таъминлаб бориш тўғрисидаги таклифлари маъқуллансин.

11. Марказ Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар ахборот-кутубхона марказларини:

халқаро шартномаларнинг давлат тилидаги **тўпламлари**;

инсон ҳуқуқлари бўйича **ўқув, илмий-услубий ва халқаро нашрлар**;

инсон ҳуқуқлари соҳасида мамлакатимизда амалга оширилаётган ислоҳотлар бўйича юритилаётган **хронология материаллари билан тизимли равишда таъминлаб** борсин.

12. Марказнинг жорий йилнинг февраль ойида мамлакатимизда **"Инсон ҳуқуқлари" ҳафталигини** ўтказиш тўғрисидаги таклифига розилик берилсин.

Марказ:

а) бир ҳафта муддатда **"Инсон ҳуқуқлари" ҳафталигини** ўтказиш дастурини тасдиқласин;

б) Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги ҳамда Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги билан ҳамкорликда давлат таълим муассасаларида:

"Ҳуқуқий саводхонлик ойлиги" доирасида ўтказиладиган тадбирларда **"Янги Ўзбекистон ва инсон ҳуқуқлари"** мавзусига алоҳида эътибор қаратилиши;

2023 йилдан бошлаб Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинган кун муносабати билан ўтказиладиган кўрик-танловларда **аёллар, бола ва ёшлар ҳуқуқлари масалалари қамраб олинишини** таъминласин;

в) Ёшлар ишлари агентлиги билан биргаликда **икки ҳафта муддатда маҳаллаларда** ёшлар иштирокида **"Инсон ҳуқуқлари – олий қадрият" мавзусида** турли даражадаги **маърифий анжуманлар**, **давра суҳбатлари**, **учрашувларнинг ўтказилиши**, шу жумладан, уларнинг видеоконференцалоқа орқали Марказ ходимлари иштирокида ташкил этиш;

г) Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги (А.Ходжаев) ҳамда Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси (А.Хаджаев) билан биргаликда **"Инсон ҳуқуқлари" ҳафталигини** оммавий ахборот воситаларида кенг ёритиб бориш чораларини кўрсин.

13. **"Эл-юрт умиди" жамғармаси очиқ стипендия танловлари асосида** хорижда **бакалавриат**, **магистратура** ва **докторантурада таълим олиш** ҳамда **малака ошириш дастурларининг** мақсадли кўрсаткичларини тузишда **инсон ҳуқуқлари масалалари бўйича** буюртмачи вазирлик ва идораларнинг кадрларга бўлган эҳтиёжини ҳисобга олсин.

14. Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги (А.Кучимов), Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси (А.Хаджаев), Халқаро пресс-клуб (Ш.Қудратхўжаев):

ушбу қарорнинг мазмун-моҳияти оммавий ахборот воситалари ва Интернет тармоғида тушунтирилишини;

Миллий таълим дастурининг амалга оширилиши тўғрисидаги холис ва тўлиқ маълумотларнинг кенг жамоатчиликка тезкор етказилишини таъминласин.

15. Мазкур қарорнинг ижросини самарали ташкил қилишга **масъул ва шахсий жавобгар этиб** Марказ директори А.Х.Саидов белгилансин.

Қарор ижроси учун масъул идоралар фаолиятини **мувофиқлаштириш ва назорат қилиш** Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири А.Н.Арипов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти **Ш.МИРЗИЁЕВ**

Тошкент шаҳри,
2023 йил 7 февраль

КАСБ-ҲУНАРГА ЎҚИТИШ МАРКАЗИ ОЧИЛДИ

(Боши 1-саҳифада)

Мақсадимиз – аҳолини касб-ҳунарли қилиш. Яхши ҳунари бор одам ишсиз қолмайди", деган фикрларни билдирдилар, – деди. – Вилоятимиз ёшларига замонавий касбий таълимни эгаллаш имконияти яратилган ушбу марказ давлатимиз раҳбарининг шундай эзгу мақсадларининг рўёби йўлида барпо этилдики, юзга яқин кичик саноат зоналари вилоят драйвери сифатида ривожланаётган ва уларда тадбиркорлар томондан ишга туширилган юзлаб корхоналарда малакали мутахассислар етишмаётган бугунги кунда бу лойиҳа муҳим аҳамият касб этади.

Ишсиз фуқароларни замонавий касб-ҳунар ва тадбиркорлик кўникмаларига ўқитиш, шу асосда уларни доимий даромад келтирадиган меҳнат ва тадбиркорлик фаолиятига жалб қилиш мақсадида Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги ҳамда Бандликка кўмаклашиш жамғармаси ҳамкорлигида ташкил этилган Наманган касб-ҳунарга ўқитиш марказига 12 млрд. 700 млн. сўм маблағ сарфланиб, бу ерда 17 та касб йўналиши бўйича ўқитиш тизими йўлга қўйилди.

Амалиётга асосий эътибор қаратилган ушбу ўқув марказида бир вақтда 648 нафар ишсиз фуқарони касбга ўқитиш имконияти мавжуд. Ўқувчилар 3 ойлик курсларда касбий таълим олишади. Ногиронлиги бўлган ўқувчиларга базавий ҳисоблаш миқдорининг 2 баробари миқдорида стипендия ҳам берилади. Марказда тадбиркорлар ёшларни ўзлари учун зарур бўлган мутахассислик, касб-ҳунарга ўқитиб олишлари мумкин.

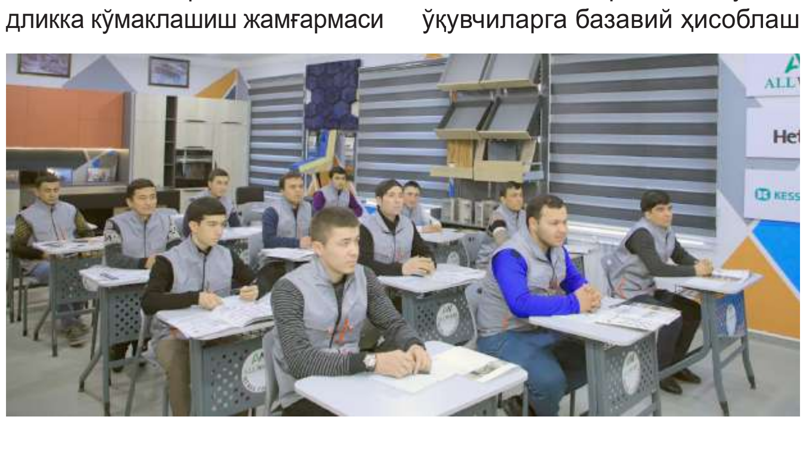

Шунингдек, бугун хорижда ишлаш истагидаги ёшлар ҳам оддий ишчи бўлиб эмас, қонуний асосда малакали мутахассис сифатида бориб ишлашлари учун, хорижга ишлашга кетишдан олдин фуқароларни касб-ҳунарга ва хорижий тилларга ўқитиш, уларга касбий малакани тасдиқловчи халқаро сертификатлар олишга кўмаклашиш борасида бугун фойдаланишга топширилаётган мактаб катта аҳамият касб этиши шубҳасиз.

Рамзий лента қирқилиб, марказ очилгач, маросим иштирокчилари мактабда ташкил этилган ўқув-амалиёт имкониятлари билан танишдилар.

Акрамжон САТТОРОВ

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ

ЯҚИНДА БАҲОР КЕЛАДИ

далаларда кўкламги юмушларга қизғин ҳозирлик кўрилмоқда

Бу йилги табиий шароит деҳқону фермерларимиз олдига ҳар доимгидан ҳам кўпроқ масъулиятли вазифаларни қўймоқда. Боиси, айни қиш чилласида юз берган аномал совуқ экин-тикинларга, токзору боғларга, хусусан, ғалла майсаларига қанчалик таъсир қилганлигини аниқ рақамларда ҳали ҳеч ким ҳисоб-китоб қила олгани йўқ.

Бу борадаги ҳақиқий ҳолат ҳаво ҳарорати мўътадиллашиб, кунлар исий бошлагани сайин янада яққолроқ кўзга ташланаверади. Масалан, тупроқ қатлами чуқур музлаганлиги боис кўмилган токларнинг ёш новдаларига шикаст етганлиги эҳтимоли бор. Ўтган йили экилган навқирон тут ниҳоллари ҳолатини ҳам зийрак кузатиб турмоқ керак. Кузда ўз вақтида экилиб, совуқ бошлангунча тўлиқ тупланиб олган ғалла майсалари анча бақувватлашиб қишга кирган. Аммо жойларда ўрганишлар шуни кўрсатмоқдаки, кечикиброқ экилган ғалла майсалари совуқ сабаб бир мунча нимжонлашиб қолган. Бундай ғалла майдонларида тезда қўшимча озиқлантириш билан агротехник тадбирларни ўтказиш зарурати бор. Умуман олганда вилоятдаги бу йилги шароит ҳудудларнинг мавжуд табиий ҳолати ва экинлар ривожига қараб туманбай ишлашни ташкил этишни тақозо қилмоқда. Пискент тумани фермерлари билан ўтказилган баҳорги мавсумга қизғин ҳозирлик кўриш масаласига бағишланган учрашувда вилоят ҳокимининг қишлоқ хўжалиги бўйича биринчи ўринбосари Холмирза Ниёзов мазкур жиҳатга батафсил тўхталди. Тадбир иштирокчилари жойлардаги ҳақиқий аҳвол билан яқиндан танишиш мақсадида автобусда ҳудудларни айландилар. Жумладан, Пискент ҳудудидан ўтган Тошкент – Бўка автомобил йўли ёқасидаги фермер хўжаликлари дала майдонларида мавсумий юмушларнинг қай даражада бажарилаётганлиги атрофлича кўриб чиқилди. Туманда бу йил 6 минг 761 гектар ерга чигит қадаш режалаштирилган. Айни вақтда 7 минг 655 гектар майдонда ғалла парваришланмоқда. Қишки, баҳорги юмушларнинг боришини ўрганиш давомида соҳа мутахассислари дала четларини ободонлаштириш, қўшимча тут ниҳолларини экиш, сув ўзанларини мавсумга ҳозирлаш ва энг муҳими, совуқ таъсир қилган ғалла майсаларини озиқлантиришни кучайтириш мақсадида далага маҳаллий ўғит чиқаришни тезлаштириш борасида фермерларга қимматли тавсиялар бердилар. Таъкидландики, азалдан деҳқончилик борасида бой тажриба тўплаган пискентликлар ишни яхши ташкил этмоқдалар. Аномал совуқ шароитида боғ ва токзорларни, ғалла майсаларини совуқдан сақлаш бўйича мутахассисларнинг тавсияларига амал қилиб, ишни намунали ташкил этганлиги экинларни талафотдан сақлашда муҳим омил бўлган. Ҳозиргача далаларга фермерлар томонидан 19 минг тоннага яқин маҳаллий ўғит чиқарилган, 1316 та хандақлар тайёрланиб, ариқ ва зовурлар тўлиқ тозаланган. Шунингдек, баҳорги экиш мавсумига 93 та техника, култиватор ва сеялкалар шай ҳолга келтирилган. Шу кунларда дала четларига 22 минг туп тут ниҳоллари ўтқазилган.

Куннинг иккинчи ярмида туман пахта тозалаш корхонасида фермерлар билан мулоқотни давом эттирган мутахассислар техникаларнинг яна бир бор созлигини кўздан кечирдилар. Аксарият фермерлар ўтган йили дала четларига, йўл бўйларига ток кўчатлари ўтқазиб, "яшил макон" кўкаламзорлаштириш тадбирлари доирасида янги боғлар ташкил этган эди. Ушбу масалада узум парвариши бўйича ҳам фермерларга қимматли маслаҳатлар берилди, аграр соҳада амалга оширилаётган изчил ислоҳотлар, дала маданиятини ҳар томонлама ривожлантириш масалалари бўйича фикр алмашилди. Тадбир ниҳоясида ош тортилиб, туман бош имом хатиби ва нуронийлар дуога қўл очиди, жорий йил ҳосилига қут-барака тиладилар.

Иброҳим ТОШЕВ,
"Qishloq hayoti" мухбири.

BUXORO VILOYATI

O'Z O'ZINI BAND QILGANLAR BIROR TASHKILOTGA ISHGA KIRISHI MUMKINMI?

O'zini o'zi band qilgan shaxslar bemalol biror bir tashkilotga ishga kirib, mehnat shartnomasi tuzishlari mumkin. Lekin bu holatda ular o'zini o'zi band qilgan shaxslar maqomini yo'qotadilar (taksistlar bundan mustasno).

"Aholi bandligi to'g'risida"gi Qonunning 35-moddasi 4-qismiga ko'ra, o'zini o'zi band qilgan shaxslar sifatida ro'yxatga olingan shaxslar o'z faoliyatida yollanma xodimlar mehnatidan foydalanishga, shuningdek, ish beruvchiga ega bo'lishga haqli emas. Ushbu talablarga rioya etilmagan taqdirda, o'zini o'zi band qilgan shaxslar o'zini o'zi band qilgan shaxslar maqomini yo'qotadi. Faqat bir istisno mavjud. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 7-iyuldagi "Avtotransport vositalarini boshqarishda va yo'nalishsiz taksi faoliyatini amalga oshirishda qo'shimcha qulayliklar yaratish to'g'risida"gi qaroriga ko'ra, boshqa sohalarda mehnat shartnomasiga asosan band bo'lgan shaxslar bir vaqtning o'zida yo'lovchilarni yengil avtotransport vositalarida tashish faoliyati bilan o'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tgan holda shug'ullanishlari mumkin.

Ilyos ISMATOV,
G`ijduvon tumani yuridik xizmat ko`rsatish markazi bosh yuriskonsulti.

ОАВ вакиллари Тўдакўл ва Қуйимазор сув ҳавзаларига саёҳат қилишди

ТЎДАКЎЛ СУВ ҲАВЗАСИ
ЖУРНАЛИСТЛАР ЭЪТИБОРИДА

(Боши 1-саҳифада)

Дастлаб бу ерда вилоят Экология бошқармаси раҳбар ва мутахассислари, журналист ҳамда блогерлар иштирокида “Биологик хилма-хилликни сақлаш учун зарур бўлган сув-ботқоқлик ҳудудларининг тармоғини ривожлантириш ва бошқариш” мавзусида матбуот анжумани бўлиб ўтди. Унда вилоят Экология бошқармаси бошлиғи в.в.б. Х.Бақоев сўзга чиқиб, анжуман иштирокчиларига Рамсар Конвенциясининг мақсади, жўғрофий жойлашишидан қатъий назар, биологик хилма-хилликни сақлаш учун зарур бўлган энг қимматли сув-ботқоқлик ҳудудларининг халқаро тармоғини ривожлантириш ва бошқариш, сувда сузувчи қушларнинг яшаш жойларини ҳимоя қилиш, бу борада Тўдакўл сув ҳавзасида давлат инспекторлари томонидан назорат тадбирлари доимий олиб борилаётганлиги юзасидан маълумотлар берди.

– Халқаро Рамсар Конвенцияси 1975 йилдан расман кучга кирган. Ҳозирги вақтда дунё бўйича халқаро аҳамиятга эга бўлган 2400 дан ортиқ сув-ботқоқлик ҳудудлари ушбу конвенция рўйхатига киритилган, – дейди Х.Бақоев. – Шунингдек, Ўзбекистоннинг ҳам учта сув-ботқоқлик ҳудуди конвенция рўйхатига киритилган бўлиб, улардан бириТўдакўл ва Қуйимазор сув-ботқоқлик ҳудудидир. Ушбу икки сув ҳавзасининг умумий майдони 32 минг гектар бўлиб, бу ҳудудлар кўчиб юрувчи қушларнинг Марказий Осиёда учиб ўтиш йўлидаги муҳим тўхташ жойи ҳисобланади. Бу қушлар орасида Ўзбекистон Республикаси Қизил китобига киритилган ноёб қушлар ҳам кўпчиликни ташкил этади. Мақсадимиз, табиат жонзотларини, ўсимликлар оламини асраш, она табиатга эҳтиёткорона муносабатда бўлиш, сувда сузувчи қушлар учун муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни яратишдир.

Бундан ташқари, анжуманда Ўзбекистон Экололик партияси Навоий вилояти Кенгаши раиси А.Жалилов ҳамда “Жонли табиат” ННТ раҳбари Э.Тоғаевлар ҳам сўзга чиқиб, ушбу ҳудуддаги сув-ботқоқлик ҳудудларини муҳофаза қилиш, бошқариш, улардан оқилона фойдаланиш, сувда сузувчи қушлар учун қулай муҳофаза ҳудудларини яратиш, ўсимлик ва ҳайвонот дунёсини муҳофаза қилишга қаратилган қўшма тадбирларни янада кучайтириш чора-тадбирлари бўйича ўз таклифларини беришди.

Матбуот анжумани давомида журналистлар соҳа мутахассисларидан кўтарилган мавзулар бўйича ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олишди. Шундан сўнг вилоят Экология бошқармаси мутахассислари ва ОАВ вакиллари иштирокида Тўдакўл ва Қуйимазор сув ҳавзалари ҳудудларига пресс-тур ташкил қилинди. Пресс-тур доирасида иштирокчилар ушбу сув-ботқоқлик ҳудудларига саёҳат қилишди, у ердаги гўзал табиатни, сокин кўлдаги бетакрор манзараларни томоша қилиб, бир олам таассуротлар билан қайтишди.

Раъно РАББИМОВА,
Ўзбекистон Журналистлари уюшмаси Навоий вилояти бўлими мутахассиси.

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ

Президентимиз 2017 йилдаги Тошкент вилоятига ташрифи чоғида Олмалиқ шаҳар болалар шифохонасидаги ҳолат билан ҳам танишган эдилар. Шубҳасиз, бу масканнинг шу даврдаги ҳолати Юртбошимизни қаноатлантирмаганди.

Дил изҳори

Замонавий муассасанинг
ЗАМОНАВИЙ ШИФОКОРЛАРИ

Натажада уни тубдан таъмирлаш, замонавий тиббий анжомлар билан таъминлашга кўрсатма берилди ва натижада бугунга келиб мазкур тиббиёт муассасаси юртимизнинг замонавий масканларидан бирига айланди. Мен шу ҳудудда яшаб, бу ўзгаришларни ўз кўзим билан кўриб турдим. Албатта, четдан қараганда бу ўзгаришлар оқибати улароқ бинонинг ташқи қиёфасидаги замонавийликни ва унинг атрофидаги ободончиликни яққол кўрасиз. Унга ва бу маскандаги шифокорлар хизматига муҳтож бўлган, иши тушган инсон эса бу ердаги тиббий жиҳозларнинг замонавийлигидан, тиббиёт ходимларининг малакали хизматидан мамнун бўлади.

Мазкур 90 ўринли тиббиёт муассасасидан фарзандим шифо топиб чиқди. Масканда 252 нафар тиббиёт ходими фаолият юритади. Шифокорларнинг 9 нафари олий тоифага эга. Қолган шифокорлар ва юздан ортиқ ҳамшираларнинг аксарида тиббиёт соҳасида катта иш тажрибаси бор. Тиббий жиҳозлар, хусусан, ташхис қўйиш ва муолажада фойдаланиш жиҳозлари бемор болаларнинг ҳеч қийналмасдан ва сифатли даъво топишига хизмат қилаяпти. Бир замонлардагидек беморларга тўғри ташхис қўйиш ёки маълум бир тиббий аппаратлардан фойдаланиш учун пойтахтдаги муассасаларга жўнатишга деярли чек қўйилган. Сабаби, аксар жиҳозлар таъмирдан сўнг бу ерда ҳам муҳайё қилинди. Етарли шарт-шароитлар яратилгач, шифохона ходимларининг ҳам ишида юксак самара бўлишини шу муассаса мисолида кўриш мумкин. Касалхона раҳбариятидан тортиб, ҳамширагача бемор болалар билан чиройли муомалада бўлишади. Бош шифокор Сайёра Дадабоеванинг бу масканда беморлар дардига малҳам бўлиб келаётганига 37 йилга яқинлашибди. 2014 йилдан буён бош шифокор вазифасида фаолият юритади. Бу давр уни бу масканга ўз уйидек, жамоани ўз оиласидек қилиб жипслаштирган. Умуман, шароит тақазосими, бу ерда тажрибали шифокорларнинг кўпи шу масканда ўз тажрибаси ва малакасини оширган. Қизимга даъво қўллаган Зуҳра Рашидова, Фахриддин Араббоев, Аброр Холмуродов, Шаҳло Йўлдошевалар шундай тажриба соҳиблари экан. Масканга фарзандимни олиб келишим биланоқ шифокор Шаҳло Йўлдошева меҳрибонлик билан муолажа чораларини белгилаб, қизим Ҳалимахонни ўз назоратига олди. Мен унинг ёш беморларга ёндашувидан мамнун бўлдим. Шунда билдимки, қачонки шифокор беморга, айниқса, ёш болага меҳр билан қараса, самара тез ўзини кўрсатаркан. Болам шифо топиш билан бир қаторда меҳр оғушида бўлди бу шифокор қўлида. Умуман, бу масканда шундай иш тажрибасини сездим. Бу самимий хислатни ҳар бир тиббиёт ходимида ҳис қилдим. Бу эса бемор болаларнинг тез соғайишига сабаб бўлмоқда.

Маҳлиё АРСЛОНОВА,
Олмалиқ шаҳар Ибн Сино маҳалласи фуқароси.

СИРДАРЁ ВИЛОЯТИ

БАЛИҚ ЕТИШТИРИШ ҲАЖМИ ОРТМОҚДА

Сирдарё вилоятидаги сув ҳавзаларида лосось, форель, осётр, зоғора, оқ дўнг пешона, оқ амур каби ўндан ортиқ балиқ турлари парваришланмоқда.

Президентимизнинг 2022 йил 13 январдаги “Балиқчилик тармоғини янада ривожлантиришнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида” ги қарори балиқчилик соҳасини ривожлантириш, балиқ маҳсулотлари етиштириш ҳажмини оширишда муҳим аҳамият касб этди. Сирдарё вилоятида 371 та балиқчилик хўжаликлари ва уларга тегишли бўлган 10 минг 700 гектарли сунъий сув ҳавзалари, 500 гектар табиий сув ҳавзаларида балиқ етиштирилмоқда. Давлатимиз раҳбарининг мазкур қарори ижроси доирасида 11 миллиард 700 миллион сўмлик 10 та лойиҳа амалга оширилди.

–Умумий ер майдонимиз 1258 гектарни ташкил этиб, унинг 500 гектарида сунъий сув ҳавзалари ташкил этганмиз, – дейди "Янгиер балиқ кластери" масъулияти чекланган жамияти раиси Толиб Нурмуҳаммедов. – Балиқчилик соҳасини ривожлантириш, маҳсулотлар турини кўпайтириш мақсадида ўтган йили "Ипотека банк" вилоят филиалидан 2 миллиард 135 миллион сўм миқдорида имтиёзли кредит олган эдик.

Бу маблағ ишимизни янада ривожлантириш, балиқ етиштириш ҳажмини оширишга қўл келмоқда. Ишчи хизматчиларимиз 28 нафарни ташкил этади. Балиқ овлаш даврида уларнинг сони мавсумий ишчилар ҳисобига янада ошади. Ишчилар ўртача 4-5 миллион сўм миқдорида маош олади.

Балиқчилик сердаромад соҳа. Бироқ, унинг учун тадбиркордан тажриба, омилкорлик, бозор қонуниятларини билиш талаб этилади. Қачонки, тажриба ва омилкорлик билан иш юритган, бозорни ўрганган одам бу соҳада яхши натижага эришади.

Балиқчилик хўжаликлари қанча кўп бўлса балиқ шунча мўл ва арзон бўлади.

Шуҳрат СУЯРОВ,
ЎзА мухбири.

ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИ

САРЧАШМАДА ТАЪЛИМ МАСКАНЛАРИ ЯХШИЛАНМОҚДА

Шаҳрисабз туманининг Сарчашма қишлоғида тарбия соҳасига салмоқли ҳисса қўшиб келаётган фидойи инсонлар кўп

Кином Остонов, Ҳасан Мирзоев, Муҳиддин Ибодов, Намоз Чоршанбиев, Иноят Қурбонов, Павлена Чувашева каби мураббий, устозлар шулар жумласидандир. Бугунги кунда боғча ёшидаги болалар таълим-тарбиясига катта эътибор қаратилмоқда. Қишлоғимизда ана шундай амалий ишларнинг ёрқин намунаси сифатида замонавий, икки қаватли мактаб, шифохона, кутубхона ва иккита болалар боғчаси барпо этилиб, халқимиз истифодасига топширилди.

Мактабгача таълим ташкилотининг муҳташам биноси қурилишида болалар боғчаси мудири Абдулло Норовнинг хизматлари беқиёс. Унинг тинимсиз ҳаракатлари туфайли иккита болалар боғчаси замонавий услубда ишлаб келмоқда. Эски боғча таъмирланиб, хоналари кенгайтирилган эди. Замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозлаб, 40-45 ўринли боғча 100 нафар бола учун мослаштирилганди. Икки нафар ишчи ўрнига 10-12 нафар одам иш билан таъминланди. Қишлоғимизнинг аҳолиси ўсиб бормоқда. Мингдан ортиқ хонадон бор. Агар ҳар тўрт хонадондан битта бола боғчага қатнайдиган бўлса, 250-300 нафар болани ташкил қилиши аниқ. Мазкур муаммо масъуллар ёрдамида Абдулло Норов ташаббуси билан ҳал қилинди. 2021 йил 1 июн куни мактабгача таълим муассасаси тўлиқ замонавий тарзда ишга туширилди. 120 ўринли икки қаватли боғча қишлоғимизнинг кўрки бўлиб, тез ва сифатли қад ростлади, 30 киши иш билан таъминланди.

Биз, фахрий нуронийлар дуога қўл очиб, фидойи инсонлар саломатлиги мустаҳкам бўлишини тиладик.

Шерали ЙЎЛДОШЕВ

Эълон

“DUSTLIK” АЖ акционерларининг 2023 йил 27 январдаги умумий йиғилиши қарорига кўра жамият ўз фаолиятини тугатилишини маълум қилади. Жамиятнинг кредиторларидан ўз даъволарини 2023 йил 27 март санасигача Тошкент шаҳри Яшнаобод тумани Мумтоз кўчаси 5-уй ёки a.urunov-tashov@mail.ru. электрон манзилига йўллашлари сўралади. 2023 йил 27 январдан кейин даъволар қабул қилинмайди.

Телефон: 90 189 47 36. Тугатиш бошқарувчиси.

Korxona rahbarlari va hisobchilari diqqatiga!

☑ Mikrofirma va kichik korxonalar tomonidan 2022-yil uchun 1- kb shakli yillik statistika hisobotini joriy yilning 27-fevralidan kechiktirmasdan;

☑ Chet el investitsiyalari va xorijiy sarmoya ishtirokidagi mikrofirma va kichik korxonalar esa 27-martdan kechiktirmasdan taqdim etishlari so‘raladi.

☑ Bunda sizdan elektron ko‘rinishda estat-4.0 orqali avtomatlashtirilgan axborot tizimi va elektron raqamli imzodan foydalanilgan holda hisobotlarni o‘z vaqtida hamda sifatli topshirishingizni so‘raydi.

Тузатиш

Газетанинг 2023 йил 2 февраль (5-)сонида берилган “UNIVERSAL GIGANT GROUP” МЧЖ бошланғич баҳоси босқичма-босқич ошиб бориш тартибида ўтказиладиган очиқ аукцион савдосига таклиф этади!” сарлавҳали эълоннинг “Аукцион савдоси 2022 йил 6 март куни соат 10:00 да Самарқанд вилоят, Иштихон тумани, Митан шаҳарчаси «MITAN PAXTA TOZALASH» АЖнинг мажлислар залида бўлиб ўтади. E-mail:sher.turaev@gmail.com” жумласи “Аукцион савдоси 2023 йил 6 март куни соат 10:00 да Самарқанд вилояти Иштихон тумани Митан шаҳарчаси “MITAN PAXTA TOZALASH” АЖнинг мажлислар залида бўлиб ўтади. E-mail:sher.turaev@gmail.com” деб ўқилсин.

Ўқувчилардан техник хато туфайли узр сўраймиз.

“UNIVERSAL GIGANT GROUP” МЧЖ раҳбарияти.

ЎЗСАНОАТҚУРИЛИШБАНК ТИЗИМИДА “ZAKOVAT” ИНТЕЛЛЕКТУАЛ ЎЙИНИНИНГ ИЛК МАВСУМИ СТАРТ ОЛДИ

Пойтахтимиздаги Ёшлар ижод саройида “SQB Zakovat” интеллектуал ўйинининг очилиш маросими ҳамда дастлабки ўйини ўтказилди

Президентимизнниг 2022 йил 20 январдаги “Заковат” интеллектуал ўйинини аҳоли ўртасида оммавий-маърифий ҳаракатга айлантириш ва бошқа интеллектуал ўйинларни ривожлантиришга оид чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарорида иқтидорли ёшларнинг мантиқий билимларини ошириш, уларни саралаш ва интеллектуал ўйинларга кенг жалб қилиш орқали аҳолининг интеллектуал салоҳиятини юксалтиришга қаратилган вазифалар белгиланди.

Ўзсаноатқурилишбанк тизимида ходимлар тафаккури ва салоҳиятини ошириш, замонавий билимга эга кадрларни қўллаб-қувватлаш ҳамда жамоа ўртасида китобхонлик ва бирдамликни янада кучайтириш мақсадида ташкил қилинган “SQB Zakovat” интелектуал ўйинига қайта старт берилди.

– “SQB Zakovat” интеллектуал ўйини уч йилдан буён Президентимиз томонидан илгари сурилган ёшлар таълим-тарбияси учун қўшимча шароитлар яратишга қаратилган комплекс чора-тадбирларни ўз ичига олган беш ташаббус доирасида ўтказиб келинади, – дейди “Ўзсаноатқурилишбанк” АТБ Ходимларни бошқариш департаменти директори ўринбосари А.Нодиров. – Илк мусобақани коронавирус пандемияси даврида Zoom платформаси орқали ўтказдик. Мақсад – ходимлар бўш вақтини оқилона ўтказиш эди. Натижалар кутганимиздан ҳам аъло даражада бўлди. Жамоада билимли, алоҳида салоҳиятли, шижоат ва фидойиликда ўрнак бўлувчи ёш кадрларимизни қайта кашф қилдик.

Таъкидлаш жоизки, “SQB Zakovat”Ёшлар ишлари агентлиги ҳамда “Заковат” интеллектуал клуби билан ҳамкорликда ташкил этилди.

Ўйин мавсумий тарзда (ҳар бир мавсум 6 ой давом этади) Бош банк ва унинг минтақавий тармоқларида ҳар бири 6 нафар ходимдан иборат таркибда шакллантирилган жамоалар иштирокида ўтказилади. Бунда гендер тенгликни инобатга олган ҳолда ҳар бир гуруҳда камида 2 нафардан хотин-қиз иштироки таъминланиши лозим.

Жорий йилги илк мавсум учун 16 та жамоа тузилди. Бунда улар нафақат банк-молия, балки бошқа соҳаларга оид илм-фан ютуқлари бўйича мантиқий савол-жавоблар асосида беллашади. Мавсум ғолиблари уч (1,2,3) ўринда аниқланиб, “SQB Zakovat” интеллектуал ўйини кўчма кубоги ҳамда қимматбаҳо совғалар билан тақдирланади.

– Интелектуал ўйинларни оддий тилда “ақл жанги” дейиш мумкин, – дейди 1-тур ғолиб жамоа аъзоси Ҳаётжон Умаров. – Унинг бошқа мусобақалардан фарқи шундаки, беллашув қай бир жамоага ютуқ келтирмасин, самарадорлик ҳар бир иштирокчи учун бирдек юқори бўлади. Бугунги ўйин ҳақида тўхталиб, ҳамкасбларим ўртасида “Заковат” бўйича кўникма ва тажрибалар шаклланган ва шунга асосан ҳар бир жамоа пухта тайёргарлик кўргани боис рақобат жуда кучли кечганини қайд этишим мумкин.

Банк ахборот хизмати

Алишер Навоий таваллудининг 582 йиллиги

БИЗДАН КЕЛАЖАК АВЛОД УЧУН ҚЎЛЁЗМА АСАРЛАР ҚОЛАДИМИ?

Тарихда яшаб ўтган буюк ёзувчи, шоирларнинг қўлёзма асарлари бугун қаерда сақланишини биламизми? Техника-технология асрида биздан келажак авлодга қандай хотиралар қолади?

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Алишер Навоий номидаги Давлат адабиёт музейи директори, филология фанлари доктори, профессор Жаббор ЭШОНҚУЛ билан қилган суҳбатимиз шу мавзуда бўлди.

– Ушбу музейнинг бошқа музейлардан фарқли жиҳати нимада?

– Алишер Навоий номидаги Давлат адабиёт музейи Ўзбекистондаги энг қадимий музейлардан бири саналади. У ҳам музей, ҳам илмий муассаса. Кучли навоийшунос, матншунос олимлар шу ерда фаолият юритган, қўлёзмалар тадқиқ қилишган.

Музей биноси 1934 йилда қурилган. Дастлаб, Алишер Навоий анжуманига тайёргарлик муносабати билан кўргазма сифатида ташкил этилган. Бу кўргазмага фольклоршунос олим Ҳоди Зарипов раҳбарлик қилган. Кейинчалик 1968 йилда музей тамомила янги ташкил этилган. Музейга таниқли олим Ҳамид Сулаймон директорлик қилган йиллари Ўзбекистонга энг кўп қўлёзмаларни АҚШ, Франция, Англия, Эрон ҳамда Туркия каби дунёнинг турли мамлакатларидан айнан шу олим олиб келган. Ҳозирги кунда музейимизда 3 мингга яқин ноёб қўлёзма ва тошбосма асарлар сақланади. Бу нодир қўлёзма ва тошбосмалар асосан Алишер Навоий, Заҳириддин Муҳаммад Бобур каби алломаларимиз мероси билан боғлиқ.

– Ҳозирги пайтда Навоийнинг қайси нодир қўлёзмалари сақланяпти?

– Навоийнинг Америкада сақланаётган 1500 йилдаги "Бадоеъ ул-бидоя" номли қўлёзмасини янгилик сифатида шов-шув қилишди. Дунёнинг турли бурчакларида янгидан-янги қўлёзмаларнинг топилаётгани ва олиб кирилаётгани яхши, албатта. Бу қўлёзма ҳақида ўз даврида Ҳамид Сулаймон маълумотлар берган. Бироқ, шуни айтиш керак, ҳозирча бизга маълум маълумотларга кўра, Алишер Навоийнинг "Бадоеъ ул-бидоя" асарининг энг мукаммал қўлёзмаси бизнинг музейимизда сақланади. Бу асарни Али Ибн Нур исмли хаттот Навоий ҳаётлик пайтида 1486 йилда Ҳиротда кўчирган. Бу ўз даврининг хаттотлик санъатини юксак намунаси деб аташимиз мумкин. Биздаги қўлёзма Америкадагидан қадимийроқ. Ҳуснихати ҳам жуда чиройли кўчирилган.

Қўлёзма Навоийнинг ҳаётлик чоғида бунинг устига Ҳиротда кўчирилганини инобатга оладиган бўлсак, демак бу қўлёзма билан Алишер Навоий яхши таниш бўлган. Қолаверса, Ҳамид Сулаймондек олим бу қўлёзмага катта баҳо берган ва бошқаларга нисбатан мукаммал, деб ҳисоблаган.

Биз бу асарнинг факсимил нашрини Туркиялик адабиётшунослар билан ҳамкорликда амалга оширишни режа қилганмиз.

Музейдаги мавжуд қўлёзмаларнинг факсимил нусхасини хорижлик олимлар билан ҳамкорликда нашр этиш тажрибаси музей ходимларида бор. Илгарироқ Маҳмуд Замахшарийнинг "Муқаддимату-л-адаб" қўлёзмаси Японияда япон олимлари билан ҳамкорликда чоп этилган. Дунёда луғатлар кўп. Бироқ, тўрт тилдаги луғатлар кам. "Муқаддимату-л-адаб" қадимги турк, араб, форс ва мўғул тилларида тузилган. Бу асар ҳам дунёдаги энг нодир қўлёзмалардан бири ҳисобланади.

– Музейда замонавий ижодкорларнинг қўлёзма асарлари ҳам борми?

– Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг ўтган аср бошига оид қўлёзмалари, Ҳамид Олимжон, Мақсуд Шайхзода, Миртемир каби шоирларимизнинг нодир қўлёзмалари музейнинг шоир ва ижодкорлар архивида сақланади.

Ҳамид Олимжоннинг ўз даврида бахшилар билан айниқса, Фозил Йўлдош ўғли билан ижодий ҳамкорлиги бўлган. Шоирнинг бахшига аталган "Фозил бахшига" деган шеъри бор. Бу тўпламлар "куйчига" номи билан машҳур.

Ҳамид Олимжон Фозил Йўлдош ўғлининг "Алпомиш" достонини Маҳмуд Зариповдан ёзиб олинган қўлёзма асосида илк марта нашрга тайёрлаган. Ҳамид Олимжон ёзув машинкасида кўчириб, устидан ишлаб, нашрга тайёрлаган нусхалари достоннинг нашри билан боғлиқ жараёнларни ўрганишда муҳим манба бўлиб хизмат қилади.

Мақсуд Шайхзода "Жалолиддин Мангуберди" драмасининг бир нечта қўлёзмалари шоир меросини ўрганишда муҳим манба бўлиб хизмат қилади. Иқтидорли ёш олим Жавлон Жовлиев адибнинг музейдаги қўлёзмалари асосида илмий ишини ўтган йил муваффақиятли ҳимоя қилди.

Кейинги йилларда Рауф Парфи, Бахтиёр Назаров, Азиз Қаюмов, Тоҳир Малик, Омон Матжонларнинг архивларини олдик.

– Қўлёзмалар нималарни исботлайди?

Дастхатга қараб одамнинг характерини, сўзга муносабатини билиш мумкин. Ёзувда одамнинг қандайлиги кўринади. Мисол учун, Ҳамид Олимжон араб, лотин, кирилл имлосида жуда ҳам чиройли ёзган. Ёки Ҳоди Зариповнинг қўлёзмалари ҳақида гапирадиган бўлсам, у ҳам лотин, араб тилида жуда чиройли, мукаммал ёзган.

Қўлёзмалар хаттотлик ва китобат санъати нақадар кўкка кўтарилганлигидан далолат беради. Ота-боболаримиз китобга, ёзувга қандай муносабатда бўлганини билиб оламиз. Ўқувчини зериктирмаслик учун китобнинг оддий безаги, жилдидан тортиб, ҳар битта саҳифаларини безаган. Ҳар бир қўлёзмага қандай ҳарфда ёзилиш кераклиги танланган. Қўлёзмалар ўша давр руҳини ёритиб туради. Ҳарфларда тирик инсонни кўриб тургандек бўласиз гўё.

– Бугунги кунда музейда 2 мингдан ортиқ нодир қўлёзмалар бор экан. Хўш, келажак авлод учун қўлёзмалар қолади, деб айта оламизми?

– Худди шу савол ҳозирги кунда биз адабиётшуносларни ўйлантиряпти. Бугунги кунда ижодкорлар кундалик ёзмай қўйди. Ижодкорлар қанчалик компьютердан фойдаланмасин илк қўлёзмаларини дафтарга муҳрлаб, кейин компьютерга кўчиришлари керак.

– Қайси ижодкорлар ўз қўлёзма асарларини ҳаёт эканликларида музейга тақдим этишган?

– Академик Азиз Қаюмов ҳаётлик пайтида 3 марта қўлёзмаларини топширган. Академик Бахтиёр Назаровни ўзидан ҳаётлик пайтида архивини сўраб олган эдик. Тоҳир Малик ҳам ҳаётлик пайтида топширган.

Музейимиз ҳар йили янгиланиб борилиши керак. Академик Наим Каримов, Абдулла Орипов, Эркин Воҳидов қўлёзмаларини олишни хоҳлардик. Чунки, бу нафақат республикамизда, балки Ўрта Осиёда ягона давлат адабиёт музейи. Бу музейда бутун адабиёт тарихи, бугунги адабий жараён ҳам ўз ифодасини топиши керак.

– Мана шу архивларга таяниб, қайси ижодкорларнинг ҳаёти ва ижоди чуқурроқ ўрганилиши керак, деб ўйлайсиз?

– Музейдаги ҳар бир ижодкорга тегишли архив ҳужжатлари синчиклаб ўрганилиши керак, деб ўйлайман. Мисол учун, Ҳамзани олайлик. Ҳамзанинг ижоди ўз даврида адабиётшунос олим Лазиз Қаюмов томонидан ўрганилган. Бироқ, ёндашув тамомила бошқа бўлган. Менинг назаримда, Ҳамзага ўхшаган ижодкорлар мероси бугунги кун нуқтаи назаридан, архив ҳужжатларига суянган ҳолда қайтадан ўрганилиши керак. Ҳамза катта шоир, давлат ва жамоат арбоби, ташкилотчи, буюк драматург бўлган. Баҳодир Йўлдошев унга жуда катта баҳо берган эди. Абсурд театр куртакларини айнан Ҳамзанинг драмаларида кўрамиз. Унинг шеърлари ўзгартирилган ҳолдагиларини ўқиганмиз. Лекин асл ҳолдаги қўлёзмалар тамомила бошқача бўлиши мумкин.

Музаяна Алавия, Миртемир, Асқад Мухтор каби ижодкорларимиз мероси ҳам ҳар томонлама ўрганилишни тақозо этади.

Адабиёт музейи архивида 60 мингдан ортиқ шоир ва ижодкорларимизга оид ҳужжат бирликлари сақланади. Бу ҳужжатлар шунчаки ҳужжат эмас. Ўлик қоғозлар ёхуд рақамлар эмас, балки шоир, ёзувчи, адабиётшунос олимларимиз ҳаётининг муҳим бир парчаси, адабиётимиз тарихи, миллий маънавиятимиз тарихининг бир булагидир.

ЎзА мухбири
Нигора РАҲМОНОВА
суҳбатлашди.

Бир асрлик тарих

Хоразм ўзининг бой тарихи, маданияти, санъати билан бутун дунёга маълуму машҳурдир. Хоразм мақомлари, "Лазги"си жаҳон мулкига айланган. Воҳада театр санъати ҳам шундай ривожланган бўлиб, Хоразм мусиқали ва драма театри республикамиз театрлар орасида етакчи ўринларда туради. Ушбу муҳташам даргоҳнинг иш бошлаганига юз йил тўлди. Унинг тарихи 1922 йилдан бошланади.

Хоразм мусиқали ва драма театри 100 ЁШДА

Театрнинг босиб ўтган шонли йўлига назар ташласак, отахон театр 1922 йил 22 апрелда Хива шаҳрида "Ҳукумат театри" сифатида ташкил этилади. "Халқ уйи" номини олган бино театр учун ажратиб берилади. Театрнинг ижодий жамоасига таниқли халқ талантлари жамланиб, унинг илк режиссёри Муҳаммад Шариф Полвонов эди. "Ҳукумат театри" ўз фаолиятини кичик саҳна асарларини саҳналаштиришдан бошлайди. Кейинчалик тўлақонли драматик асарларни саҳналаштиради ва халқ орасида ҳурмат топади. Ҳамзанинг "Бой ила хизматчи", "Хива инқилоби", "Туҳматчилар жазоси", "Заҳарли ҳаёт", Маннон Уйғурнинг "Фарғона фожеалари", "Туркистон табиби", Ғулом Зафарийнинг "Эрк болалари" каби песьалар саҳнага олиб чиқилади. 1923 йилда Хивада биринчи марта Фотихий Бурноншнинг "Тоҳир ва Зуҳра " асарининг саҳнага қўйилиши Хоразм саҳна санъатининг катта ютуғи бўлди. Театрнинг илк устунлари қаторида Муҳаммад Юсуф Харратов, Мадраҳим Ёқубов (Шерозий), Комилжон Отаниёзов, Қадам Қутлиев, Жуманиёз Қаландаров, Шариф Оллоёров, Самандар Сарайманов, Умар Қурбоний, Рўзмат Юсупов, Саодат Мухторова, Ҳаётхон Абдуллажонова, Ғани Жалил каби фидойи санъаткорлар номини ҳурмат билан эсга олсак арзийди. 1933 йилда Хоразмнинг маркази Урганчга кўчганлиги муносабати билан театрнинг асосий ижодий жамоаси ҳам Урганчга кўчирилади ва "Хоразм округ давлат мусиқали драма театри" номида фаолият юрита бошлайди. Шунингдек, кейинчалик труппага С.Хўжаев, С.Камолов, К.Раҳмонов, В.Фаёзов, С.Девонов, Б.Девонова, Раззоқ Омонов, Оҳунжон қизиқ Ҳузуржонов, Ў.Ғойипова, Н.Юсупова, Р.Бойжонова, Р.Оллабер-ганов, М.Сафоев сингари истеъдодли актёр ва созандалар, режиссёр ва рассомлар, театр ташкилотчиларининг келиб қўшилиши театрнинг янада юксак поғоналарга кўтарилишига, унинг мусиқали драма театрига айланишига сабаб бўлди. Ана шундай катта куч ва имкониятга эга бўлган театр жамоасининг йилдан-йилга репертуари бойиб, саҳнада янгидан-янги саҳна асарлари намойиш этила бошлади. Жумладан, К.Яшиннинг "Ёндирамиз", "Номус ва муҳаббат", "Гулсара", "Тор-мор",

Н.Сафаровнинг "Уйғониш", Хуршиднинг А.Навоий поэмаси асосида яратган "Лайли ва Мажнун", "Фарҳод ва Ширин" мусиқали драмалари, Ҳ.Ҳ.Ниёзийнинг "Майсаранинг иши" мусиқали комедияси, Уйғуннинг "Ҳаёт қўшиғи", "Навбаҳор", "Олтинкўл", А.Қаҳҳорнинг "Янги ер", "Оғриқ тишлар", Б.Раҳмоновнинг "Юрак сирлари", "Сурмахон", О.Ёқубовнинг "Чин муҳаббат", Иззат Султоннинг "Алишер Навоий", Ойбекнинг "Қутлуғ қон", С.Абдулланинг "Муқимий", "Тоҳир ва Зуҳра", "Алпомиш", Ҳ.Олимжоннинг "Семурғ", Ю.Юсуповнинг "Ошиқ Ғариб ва Шоҳсанам", Ҳ.Ғуломнинг "Тошболта ошиқ", М.Каримнинг "Ой тутилган тунда", "М.Ашрафийнинг "Дилором", Шуҳратнинг "Беш кунлик куёв" комедияси, О.Абдуллаевнинг "Ўн учинчи раис" каби асарлари театр репертуаридан муносиб ўрин олди ва томошабинлар қалбида муҳрланиб қолди. Театрда чет эл ва рус классик драматургиясининг энг яхши таржима асарларидан К.Горсининг "Маликаи Турондот", Н.В.Гоголнинг "Ревизор", А.С.Пушкиннинг "Хасис рицар", А.Н.Островскийнинг "Сепсиз қиз", "Айбсиз айбдорлар", Молернинг "Скапеннинг найранглари", Ф.Шиллернинг "Макр ва муҳаббат", Н.Думбадзенинг "Хуш келибсиз", Э.Роблеснинг "Ўлимдан кучли", Шекспирнинг "Гамлет" каби асарлари саҳналаштирилди. 1959 йили Огаҳий таваллудининг 150 йиллиги муносабати билан театрга Огаҳий номидаги Хоразм Давлат мусиқали драма ва комедия театри номи берилади. Бу даврда театр ижодий жамоаси малакали кадрлар, иқтидорли ижодкорлар ҳисобига ўсиб борди. Театр жамоаси кейинги даврларда маҳаллий драматурглар билан алоқани яхши йўлга қўяди. Уларнинг энг сара асарларини саҳналаштириб, томашабинлар ҳукмига ҳавола қилди. Театрнинг бир қанча артистлари шу ўтган бир асрлик вақт давомида давлатимизнинг унвон, орден, медалларига сазовор бўлишди. Жумладан, Ўзбекистон халқ артисти унвони билан Комилжон Отаниёзов, Каримжон Раҳимов, Санъат Девонов,

Султонпошша Раҳимова, Бикажон Раҳимова, Мадраҳим Бобожонов, Ваҳобжон Фаёзов, Ширин Рамазонова, Гулора Раҳимова, ака-ука Ғулом ва Ғафур Эшчоновлар, Ўзбекстонда хизмат кўрсатган артист унвонига Абдушариф Отажонов, Робия Отажонова, Ўрозгул Ғойипова, Назира Юсупова, Рўзмат Худаёров, Каримжон Исмоилов, Маҳмуджон Сапаев, Анабиби Очилова, Ҳошим Исломов, Зайнура Ғафforова, Бекчон Отажонов, Жумабой Нуруллаев ва бошқалар сазовор бўлишган. Булардан ташқари театрдан Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоблари, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходимлари ҳам етишиб чиқди. Бир-биридан эсда қоларли роллар ижро қилиб, эл орасида ҳурматга сазовор бўлган актёр Алишер Йўлдошев "Дўстлик" ордени, Одамбой Абдуллаев "Меҳнат шуҳрати" ордени билан муофотланган. Театр ижодий жамоаси 2014 йилда "Дебют-2014" Республика театрларининг кўрик-фестивалида драматургия йўналиши бўйича режиссёр А.Йўлдошев томонидан саҳналаштирилган "Палахмон тоши" мусиқали комедияси билан иштирок этди ва диплом билан тақдирланди. 2018 йилда эса режиссёр Ж.Сотиболдиев томонидан саҳналаштирилган Э.Самандаровнинг "Султон Жалолиддин" тарихий драма билан "Дебют-2018" Республика театрлари кўрик-фестивалида иштирок этиб, фахрли ўринларга эга бўлди.

Президентимиз 2017 йилнинг 15 октябрь куни ушбу масканга ташриф буюриб, театрнинг таъмирлаш ишлари билан танишди ва театр директори Динора Ибрагимова билан театр санъатини янада ривожлантириш мавзусида суҳбат ўтказди. 2018 йилнинг 23-24 апрель кунлари Туркманистон Президентининг Ўзбекистонга ташрифи давомида Ўзбекистон ва Туркманистон раҳбарлари Хоразм вилояти мусиқали драма театрига ҳам ташриф буюрдилар. Театрда икки давлат раҳбарлари ташрифига бағишланган "Дўстлик" концерти дастурида Туркманистон ва Ўзбекистоннинг таниқли санъаткорлари, фольклор ансамбллари иштирокида икки халқнинг бетакрор санъати намойиш этилди.

Театр ижодий жамоаси 2019 йил 27-30 апрель кунлари Туркия давлатининг Адана шаҳрида ўтказилган Сабанжи театрининг 21-Халқаро фестивалида Эркин Самандаровнинг "Султон Жалолиддин" тарихий спектакли билан иштирок этди ва турк томошабинлари, театр ихлосмандлари эътиборини қозонди. "Турксоймаданият" Халқаро фестивал ташкилотчилари томонидан эсталик совғалари ва ташаккурномалар билан тақдирланди.

Театр жамоасининг бундай учрашувлари ва гастрол сафарлари ҳақида кўп ва хўп гапириш мумкин. Хоразм мусиқали ва драма театри 100 ёшга тўлиши муносабати билан воҳалик журналист Қаҳрамон Собуровнинг "Хоразм театри анъана ва изланишлар" номлик китоби нашр этилди. Унда муаллиф театрнинг бир асрлик тарихига назар ташлайди.

Бир асрлик ҳаёт ва ижод йўлини босиб ўтган отахон театр ижодкорлари бугунги кунда ҳам замон билан ҳамнафасликда ижод қилиб, қатор саҳна асарлари билан томошабинларни хурсанд қилишмоқда.

Болтабой МАТҚУРБОНОВ,
"Qishloq hayoti" мухбири.

Qishloq hayoti

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси комплекси таркибидаги ҳамда бошқа дахлдор вазирлик ва идоралар.

Бош муҳаррир: Чори ЛАТИПОВ

Таҳрир ҳайъати:
Шавкат ҲАМРОЕВ, Азиз ВОИТОВ,
Муҳаммаджон ТОШБОЛТАЕВ,
Актам ХАИТОВ, Маҳмуд ТОИР,
Ҳабиб ТЕМИРОВ *(бош муҳаррир ўринбосари)*,
Раимқул СУЯРОВ *(бош муҳаррир ўринбосари)*.

Саҳифаловчи-дизайнер: Маркс ЮСУПОВ

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2009 йил 13 февралда № 0020-рақам билан рўйхатдан ўтказилган.
Ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2.
НАШР ИНДЕКСИ – 144.
Буюртма Г-240. 2701 нусхада чоп этилди.

Манзилимиз: 100000, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Телефонлар: Қабулхона – (0-371) 236-26-50, 233-09-93, 95-080-43-70, 99-050-69-45.
Реклама ва эълонлар – (0-371) 236-26-50, (0-371) 233-28-04.
e-mail: infoqishloqhayoti@mail.ru Баҳоси келишилган нархда.

Газета "Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди. Манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6

ISSN 2010-7021

Босишга топшириш вақти: 21.00
Босишга топширилди: 18.10